

Autosnelweg A59

A59

**Oss – Moerdijk -
Hellegastplein**

De 59 = 100 km lang.
Oss - s'-Hertogenbosch - Waalwijk – Zevenbergen – Moerdijk – Fijnaart – Hellegatsplein.
E = Europaweg N = Provincialenweg.

Knooppunt: Paalgraven.	59	Veghel – Eindhoven.	59
	50	Nijmegen – Arnhem.	

Uitrit. 53 Oss-Oost.	50 N324 Veghel – Eindhoven.	59
	Oss.	

Uitrit. 52 Oss.	Heesch – Nistrrode.	59
	Oss – Geffen.	

Oss ± 63.000 inwoners.

- 'De inwoners zijn zeer berucht en gevreesd, de gehele Meiëry door, wegens hunne liefhebbery voor het vechten met messen' weet de reizende dominee Stephanus Hanewinkel in 1803 in zijn 'Geschied- en Aardrykskundige beschryving der Stad en Meiery van 's Hertogenbosch' te melden.
- Het is een bekend en hardnekkig verhaal over Oss, in later tijden nieuw leven ingeblazen door golven van criminaliteit die de stad in de jaren 1890 en 1930 teisterden.
- Tot de belangrijkste handelaars behoorde de familie Jurgens, die zich in de loop van de 19de eeuw specialiseerde in de export van boter, vooral naar Engeland.
- Al snel bleek de zuivelproductie uit de eigen streek niet toereikend te zijn en moest er boter uit Zuid-Duitsland en Oostenrijk komen, die in Oss vermengd werd met Brabantse boter.
- Aldus groeide Antoon Jurgens uit tot de belangrijkste boterhandelaar van Europa.
- In de jaren 1870 beet hij het spits af met de productie van een nieuw soort kunstboter uit het vet van rundernieren en fijngesneden uiers, de beroemde 'margarine', een Franse vinding waarvan Jurgens het patent had gekocht.

- Met het nieuwe product werden nieuwe markten aangeboord, margarine werd de "poor men's butter".
- Jurgens klom op van boterhandelaar tot margarinefabrikant, maar hij was niet de enige.
- Het Franse patent gold in Nederland niet, en zo kon het dat ook anderen zich op de nieuwe kunstboter stortten.
- In Oss was het Van den Bergh die Jurgens beconcurrerde, totdat hij in 1891 met zijn bedrijf naar het veel gunstiger gelegen Rotterdam uitweek.
- Het vertrek van Van den Bergh maakte in één klap honderden werkloos en vormt de achtergrond voor het gewelddadig verzet in de jaren 1890.
- Bovendien betekende het verdwijnen van de concurrent dat de firma Jurgens nog meer te vertellen kreeg in Oss.
- Op alle vlakken van het maatschappelijk leven had de margarine familie een akelig dikke vinger in de pap, en als er al eens iets of iemand dwars lag, dan was een terloopse zinspeling op een dreigend vertrek uit Oss doorgaans voldoende om de tegenstand te breken.
- Dat dreigement maakte de firma Jurgens in 1928 tenslotte werkelijk waar, toen met Van den Bergh werd gefuseerd (en twee jaar later met de Britse 'Lever Brothers' tot Unilever) en het hele bedrijf naar Rotterdam verhuisde, in Oss 710 arbeidersgezinnen werk- en brodeloos achterlatend.
- Speerpunt in de huidige Ossche economie is de farmaceutische industrie met als bekendste naam het uit de slachterijen van Zwanenburg voortgekomen Organon, thans onderdeel van Akzo-Nobel.
- Jurgens keerde naar Oss terug in de gedaante van de Unilever vleesgroep (UVG), na een pijnlijke afslanking aan het begin van de jaren '80 opnieuw goed voor de nodige werkgelegenheid.

   De Lucht.	Barriere.
--	--

Uitrit.51 Nuland.	Vikel.	
	Nuland.	

Uitrit.50 Kruisstraat.	Rosmalen.	
	Rosmalen.	

De Kruisstraat

- Dit is een straat in de binnenstad van 's-Hertogenbosch.
- De straat heeft de naam vermoedelijk te danken aan de kruising met de Korenbrugstraat en het Eerste Korenstraatje.
- Saillant detail hierin is dat het gedeelte tussen de Korenbrugstraat en de Vissstraat de Korte Kruisstraat werd genoemd.

Wildtunnel.

Uitrit.49 Rosmalen-Oost.	Maliskamp.	
	Rosmalen.	

Uitrit. 48 Rosmalen.	Berlicum.	
	Rosmalen.	

km.140.3 Knooppunt: Hintham.		 	
		's-Hertogenbosch – Vught - Eindhoven	

Uitrit.20 km.113.6 Rosmalen.	's-Hertogenbosch.	
	Rosmalen.	

Rosmalen ± 30.000 inwoners.

- Op 22 augustus 1300 bekrachtigt Hertog Jan II van Brabant de uitgifte van "gemeijne gronden" aan de bewoners van Rosmalen.
- Dit moment mag worden gezien als het ontstaan van Rosmalen als zelfstandig opererende gemeenschap.
- In 1309 stelt de hertog een oorkonde uit waarmee het polderbestuur "Van der Eijgen" wordt ingesteld.
- Het zegel van dit oorkonde is bewaard gebleven.
- Het vertoont een antieke ploeg en een Maaslands vierblad/klaverblad.
- Dit zegel, waarvan de oudst bewaarde afdruk uit 1348 stamt, heeft model gestaan voor het huidige Rosmalense dorpswapen.
- Het heeft overigens ook model gestaan voor het gemeentewapen dat tot en met 1995 werd gebruikt.
- Op 25oktober 1505 wordt Rosmalen verheven tot hoge, middelbare en lage heerlijkheid met Ridder Jan van Baexen als heer.
- Als in 1815 Erfprins Willen, Prins van Oranje, de soevereiniteit en later het koningschap aanvaardt over de Nederlanden, krijgt Rosmalen haar eerste burgemeester.
- Tot eerste burgenmeester van Rosmalen wordt benoemd de onder Frans bewind reeds functionerende representant van het Bataafse Volk van Brabant en "Maire" Willem Siepkens.

km. 112.2 Knooppunt: Empel.		 Utrecht – Amsterdam.	
			

Uitrit. 47 Hedel-Centrum.	's-Hertogenbosch.	59
	's-Hertogenbosch	

Hedel

- In de Bommelerwaard, aan de Maas, ligt de gemeente Hedel, op de grens van de provincies Gelderland en Noord-Brabant.
- De grondvesten van het voormalige Slot van Hedel werden recent gerestaureerd.
- De Nederlands Hervormde kerk werd omstreeks 1640 in een traditionele stijl op de grondvesten van een middeleeuwse kerk gebouwd.

Uitrit. 46 Engelen.	's-Hertogenbosch.	59
	Engelen.	

Engelen (In het Brabants: Engele)

- Uit archeologisch onderzoek is gebleken dat er al in de IJzertijd bewoning was op de plaats van het huidige Engelen.
- Echter, pas in 815 wordt er melding gedaan van het dorp Ang Crisa, het huidige Engelen.
- Engelen hoorde tijdens de latere Middeleeuwen meestal bij het Graafschap Holland.
- In 1805 komt het bij het Bataafs-Brabant, een onderdeel van de Bataafse Republiek.

Uitrit. 45 Ring 's-Hertogenbosch- West.	's-Hertogenbosch – Vught.	59

Uitrit.44 km.127.3 Vlijmen.	Vlijmen.	

Vlijmen ± 14.034 inwoners.

- Vlijmen maakt deel uit van een regio die de langstraat wordt genoemd en die van oudsher bekend staat om zijn leer- en schoenenindustrie.
- Vlijmen was lange tijd zelf een gemeente, bestaande uit de plaatsen Vlijmen, Nieuwkuijk en Harsteeg.
- Halverwege de jaren negentig is deze gemeente samengevoegd met de oude gemeentes Drunen en Heusden in de nieuwe, grotere gemeente Heusden.

Uitrit. 43 Nieuwkuijk.	Nieuwkuijk.	
	Vlijmen.	

Nieuwkuijk ± 2095 inwoners.

- Bij Nieuwkuijk behoort ook abdij Mariënkroon met daarbij de toren van het voormalige kasteel "Onsenoort".
- Daarnaast staat in Nieuwkuijk de nog steeds werkende korenmolen "Emma".
- In de nacht van 29 op 30 december 1880 is Nieuwkuijk getroffen door een ernstige overstroming.
- Bijna het gehele dorp stond onder water.
- Verscheidene huizen waren zwaar tot zeer zwaar beschadigd.
- Het water was in de periode tot 26 december gestegen + 5,74 m. AP.

Uitrit. 42 Heusden.		59
	Oud-Heusden – Wijk en Aalburg.	

Heusden

- Op 9 mei 1968 werd een begin gemaakt met de restauratie van het complete stadje tot de fiere vesting die het ooit was.
- Het resultaat is zo indrukwekkend dat Heusden — hoewel slechts 2100 ha omvattend ----wel het Brugge van Brabant wordt genoemd.
- In de Middeleeuwen was Heusden — dat al in 1296 stadsrechten kreeg — een belangrijke vesting met burcht en tolhuis aan de Maas.
- De burcht voldeed destijds zo goed aan de militaire eisen, dat alle aanslagen van de Spanjaarden en de Fransen mislukten.
- In de Grote of St. Catharijnekerk, daterend uit 1210, bevindt zich het praalgraf van baron Von Friesheim.
- Heusden heeft van de Tweede Wereldoorlog bijzonder te lijden gehad.
- De terugtrekkende Duitse troepen bliezen het stadje grotendeels op.
- Na de oorlog was er geen geld om direct met het herstel te beginnen. Daardoor zijn veel beschadigde panden niet meteen afgebroken, maar met subsidies van de overheid gerenoveerd.
- Een wandeling op de gerestaureerde vestingwallen biedt fraaie vergezichten over de Maas en het Brabantse landschap.
- Naast de normale stadsroute voert een speciale culturele route de bezoeker in Heusden langs tien galerieën.

Uitrit.41 km.121.7 Drunen.	Drunen.	59
	Elshout.	

Uitrit. 40 Drunen-West.	Drunen.	

Drunen

- In Drunen is vermeldenswaard het dagrecreatie terrein De Roeivijver, Honderd Bunderweg, met strand en zwemgelegenheid.

Uitrit. 39 Waalwijk-Oost.	Waalwijk.	

Uitrit. 38 Waalwijk-Centrum.	Waalwijk.	

Waalwijk (In het Brabants: Wólluk) ± 45.608 inwoners.

- Waalwijk was oorspronkelijk een dorp in de Landstraat langs de weg van Geertruidenberg naar 's-Hertogenbosch en lag op het grondgebied van Holland.
- In 1232 werd de plaats verkocht aan Brabant.
- In de 15de eeuw werd een kerk gebouwd op de grens tussen Waalwijk en het Hollandse buurdorp Besoyen.

Uitrit. 37 Waalwijk.	N261 Waalwijk – Tilburg.	

Waalwijk (In het Brabants: Wólluk) ± 45.608 inwoners.

- Waalwijk is een samenvoeging van Waal en wijk.
- Er zijn twee theorieën over de herkomst van de naam Waalwijk.
- Het tweede deel van de naam, wijk, die is makkelijk te verklaren.
- Dat betekende een woonplaats.
- Een van de theorieën zegt dat Waal inderdaad te maken zou hebben met de rivier de Waal.
- De tweede theorie verwijst naar de ligging van Waalwijk.
- Waal is een oud woord, waarmee men mensen aanduidde die een vreemde taal uitspraken.
- Denk hierbij aan Wallonië in België waar ze Frans spreken en Wales in Groot-Brittannië waar ze Welsh spreken.

   Lubbegat	De Sprang.
---	---

Uitrit. 36 Dussen.	Vrijhoeve.	
	Dussen.	

Dussen

- Dussen in het Land van Heusden en Altena is bekend om zijn kasteel.
- Kasteel Dussen dateert oorspronkelijk van eind 14de eeuw.
- In de loop der tijd werd het herhaaldelijk verwoest, her- en verbouwd.
- Nu herkennen we de zogenaamde laat Noord-Nederlandse renaissancestijl.
- Het kasteel is thans in gebruik als raadhuis en te bezichtigen van april t/m september op zaterdag- en zondagmiddag; van medio juli t/m medio augustus tevens op werkdagen tussen 14 en 15 uur.
- De Noordeveldse Molen, Korn Boezemweg 4, uit 1795 is een wipmolen met een buitenscheprad.

t'Vaerland.

Uitrit.35 Waspik.	Waspik.	

Waspik (In het Brabants: Waspek)

- De voormalige gemeente Waspik werd in 1997 bij Waalwijk gevoegd.
- Waspik bestaat uit de kernen Waspik-Boven en Waspik-Beneden (plaatselijk bekend als respectievelijk "Boven" en "De Straat") waarbij de scheiding bepaald wordt door de voormalige spoorlijn (tegenwoordig een fietspad), het "Halvezolenpad".
- Op deze spoorlijn werd voornamelijk afval van de plaatselijke schoenfabriek vervoerd, waaraan het zijn naam te danken heeft.
- Een andere uitleg voor de naam "Halvezolenpad" is dat aanvankelijk een dubbele spoorlijn was bedoeld voor het vervoer van materialen voor de schoenenindustrie.
- Echter spoorlijn was bedoeld voor het vervoer van materialen voor de schoenenindustrie.
- Echter tijdens de carnavalsdagen is Waspik ook bekend als Maoneblusserslaand.

km.102.8 Knooppunt: Hooipolder.		 Breda.	
		  Gorinchem – Utrecht.	

Uitrit. 34 Raamsdonkveer.	Oosterhout.	59
	Raamsdonk - Raamsdonkveer.	

Raamsdonkveer

- In 1273 komt Raamsdonkveer voor het eerst als "Dunc" in de akten voor als parochie.
- In 1317 werd een gedeelte van het recht van uitoefenen van overheidsmacht in leen gegeven aan Claes van Wioldrecht en die werd daarmee Ambachtsheer van Raamsdonk.
- Een ander deel van de parochie was eerder uitgegeven en vormde samen met een deel van de parochie van Waspik de ambachtsheerlijkheid Groot Waspik.
- Het zuidoostelijk deel zou later de naam Hendrik Luiten Ambacht krijgen.
- In 1822 zou Raamsdonk uiteindelijk als gemeente zijn definitieve grenzen krijgen.
- Ook de Elizabethsvloed, waarvan de sporen nog in de 18de eeuw zichtbaar bleven, trof Raamsdonk.
- Een groot deel van de bevolking ging rond 1611 over naar de kant van de Hervorming.
- De gevolgen waren dat er zich binnen Raamsdonk twee kernen aftekenden: Raamsdonk-dorp en Raamsdonksveer.
- Raamsdonk-dorp ontwikkelde zich als een op de landbouw gericht dorp, terwijl Raamsdonksveer, gelegen aan de rand van het water, zich meer ontwikkelde als een plaats van vissers, schippers, dijk- en polderwerkers en griendwerkers.
- In 1722 werd in Raamsdonk-dorp het nieuwe raadhuis gebouwd.
- Door het groeiende aantal katholieken werd er in 1787 weer een aparte parochie gesticht.
- De Tweede Wereldoorlog en de Watersnood van 1953 lieten sporen van ellende na.

Uitrit. 33 Oosterhout.	Oosterhout.	
	Oosterhout.	

Oosterhout ± 53.472 inwoners.

- Oosterhout ontleent zijn naam aan het feit dat het in de 13de eeuw gesticht is ten oosten van het naburige Den Hout.
- Op een hoger gelegen plaats werd toen voor het eerst een parochiekerk gebouwd, al vanaf het begin gewijd aan Sint Johannes de Doper.
- Deze Romaanse kerk werd in de 15de en begin 16de eeuw vervangen door de huidige laatgotische kerk.
- Kort na de stichting van deze parochie werd het dorp een heerlijkheid onder de graven van Duivenvoorde.
- Dit vanwege de strategische plaats aan de toenmalige grens tussen het hertogdom Brabant en het graafschap Holland.
- Dit kasteel is eind zestiende eeuw door Spaanse soldaten in puin geschoten tijdens de Hoekse en Kabeljauwse twisten.
- Van dit kasteel rest nog een deel van een hoektoren: de Slotbossche toren.
- In de late Middeleeuwen ontstond, vanwege de aanwezigheid van geschikt leem in de grond, een uitgebreide pottenbakkersindustrie.
- De bloei van deze bedrijfstak bleef tot in de 19de eeuw.

  Hepselaar.	Steelhoven.
---	--

Uitrit. 32 Made.	Den Hout.	
	Made.	

Made (In het Brabants: De May) ± 12.00 inwoners .

- Made ontstond als een verzameling boerderijen op de stadsweide (Die Meede) van de stad Geertruidenberg maar is die stad wat betreft inwoneraantal inmiddels voorbijgestreefd.
- Made werd aan het begin van de 19de eeuw bij decreet van Napoleon met het iets noordelijker gelegen vissersdorp Drimmelen samengevoegd tot een gemeente.
- De gemeenten Made en Drimmelen, Terheijden en Hooge en Lage Zwaluwe werden samengevoegd en gingen in eerste instantie verder onder de naam Made.
- Later werd de naam van de gemeente gewijzigd in Drimmelen.
- Het gemeentehuis bevindt zich echter nog steeds in Made en het is tevens de hoofdplaats.

Uitrit. 31 Terheiden.	N258 Terheiden – Breda.	
	N258 Wagenberg.	

Terheijden (In het Brabants: Traaie)

- Tot 1977 was Terheijden ook de hoofdplaats van de gelijknamige gemeente.
- Hieronder vielen ook de plaatsen Wagenberg en Langeweg.
- Langeweg kwam bij de gemeente Moerdijk, terwijl de rest van de gemeente Terheijden aan de gemeente Made werd toegevoegd.
- Deze gemeente wijzigde zijn naam in Drimmelen in 1998.

km. 89.0 Knooppunt: Zonzeel.	 	 Breda – Antwerpen.	

   Den Hoek.	
--	---

Uitrit. 18 Zevenbergsehoek.	Zevenbergen.	
	Zevenbergsehoek – Lage Zwaluwe	

Zevenbergschen Hoek (In het Brabants: Den Oek)

- Zevenbergschen Hoek was tot 1997 deel van de gemeente Zevenbergen.
- Zevenbergschen Hoek heeft een aantal prachtige herenhuizen.
- Deze staan voornamelijk in de Hoofdstraat en enkele ook in de Driehoefijzersstraat.
- De meeste hebben torengewel maar sommige ook een klokgevel.
- De meeste mensen hebben er zelf een ander dak van gemaakt maar toch kan je de restanten nog zien.

Km. 0.0 Knooppunt: Klaverpolder.		 Rotterdam –	
		Dordrecht.	

Uitrit. 27 Moerdijk.	Moerdijk.	

Uitrit. 26 Moerdijk 0-400	Moerdijk.	

Bazius. 	
--	---

Uitrit.25 Zevenbergen.	N285 Zevenbergen.	
	N285 Klundert.	

Zevenbergen (In het Brabants: Zuvvebérge)

- Zevenbergen ligt in het noordwesten van de provincie Noord-Brabant, in de buurt van Breda.
- Zevenbergen was echter tot 21 december 1805 een Hollandse stad.
- Op die datum wordt een nieuwe scheiding tussen Holland en het Bataafse Brabant gemaakt.
- Voortaan liep deze van Willenstad door het Hollands Diep en de Biesbosch naar Heusden.
- De oudste gegevens dateren uit het einde van de 13de eeuw.
- Zevenbergen is waarschijnlijk genoemd naar de heuvels die al tijdens de Romeinse tijd aanwezig waren en in die tijd voor een natuurlijke verdediging zorgden.
- Het aantal heuvels was vermoedelijk echter geen zeven.
- In 1964 en 1965 werden twee van deze heuvels onderzocht.
- Opgravingen wezen uit dat deze heuvels al in de vroege of midden bronstijd bestonden.

Km. 65.4 Knooppunt: Noordhoek.		 Roosendaal.	
			

De Fendert. Km.61.9	 	
----------------------------	---	---

Uitrit. 24 Fijnaart.	Fijnaart.	
	Klundert.	

Fijnaart

- Fijnaart was tot 1997 de hoofdplaats van de gemeente Fijnaart en Heijningen.

Km. 57.5 Knooppunt: Sabina.		 Steenbergen –	
		Dinteloord.	

Uitrit. 23 Willemstad.	Heijningen – Dintelmond.	
	Willemstad – Helwijk.	

Willemstad

- Willemstad ligt daar waar het Volkerak en het Hollands Diep elkaar ontmoeten.
- Vroeger lag hier een Gors.
- Toen Jan IV van Glymes, markies van Bergen op Zoom deze had laten inpolderen, ontstond rond 1565 het dorpje Ruigenhil.
- Op 17 juni 1583 namen de Spanjaarden Steenbergen in.
- Willen van Oranje liet Ruigenhil versterken tot vesting.
- Na diens dood in 1585 verleende zijn zoon, Prins Maurits, de plaats in 1585 stadsrechten.
- Willem's stad kreeg de officiële naam Willemstad.
- Prins Maurits liet de 'Fortificatiemeester' Adriaen Anthonisz de vesting uitbreiden tot zijn huidige vorm van een zevenpuntige ster.
- De bastions op de punten van de ster werden ieder genoemd naar een van de zeven provinciën die zich hadden verenigd in de strijd tegen Spanje.
- De plattegrond van het stadje past zo goed bij de vestingwerken dat vaak gedacht wordt dat beide tegelijk ontworpen zijn.
- In eerste instantie telde de vesting vijf bastions en twee kleine forten.
- De vesting is later meerdere malen verbeterd.

Volkerakbrug.

- De Volkeraksluizen, gelegen in de Volkerakdam tussen het Hollands Diep en het Volkerak, vormen een belangrijke schakel in de Schelde Rijnverbinding.
- Het complex bestaat uit vier spuisluizen, drie schutkolken voor beroepsvaart en één schutkolk voor pleziervaart.
- Op jaarbasis passeren zo'n 115.000 beroepsvaartuigen en 45.000 recreatievaartuigen.
- Aan de Volkerakzijde ligt de Volkerakbrug in de A29.
- De oostkolk leidt naar het beweegbare gedeelte in deze brug.

Km. 99.3 Knooppunt: Hellegatsplein.		 Rotterdam.	
			

Middelharnis – Zierikzee.